

PvdA- netwerkgroep Handicap en Beleid

Verslag werkconferentie ratificatie VN-verdrag

Op 12 juni 2015 organiseerde het PvdA netwerk Handicap en Beleid in samenwerking met PvdA-kamerlid Otwin Van Dijk in de Aletta Jacobszaal in het Tweede Kamergebouw een werkconferentie over de ratificatie van het VN verdrag met betrekking tot de rechten van mensen met een handicap en de invoering van dit verdrag.

Aanwezig bij de conferentie waren de volgende personen:

Nico Bernts, voorzitter PvdA werkgroep patiënt Centraal; Amber Bindels, 'Wij staan op', Renate Brentjes, lid PvdA netwerk Handicap en Beleid, Otwin van Dijk, Kamerlid PvdA, Benny Elferink, lid PvdA-netwerk Handicap en Beleid, Ietje van Halem, 'Wij staan op', Bert Hassink, voorzitter PvdA-netwerk handicap en beleid, Roel van Houten, voormalig beleidsmedewerker Oogvereniging, Sim Hommes, begeleider Roel van Houten, Dick Houtzager, lid comité Rechten van de Mens, Theo Maas, wethouder gemeente Someren, Yannick Methorst, beleidsmedewerker PvdA Tweede Kamer, Wim van Minnen, bestuurslid Per Saldo, Marianne Poppenk, lid PvdA netwerk handicap en beleid, Raimond de Prez, wethouder gemeente Delft, Martin van Rijn, staatssecretaris VWS, Lieve Roets-Merken, gespecialiseerd in problemen doofblinden, José van Rosmalen, secretaris PvdA- netwerk Handicap en Beleid, Joke Smits, lid PvdA netwerk handicap en beleid, Wouter Struijk, lid landelijk partijbestuur PvdA

Opening

Bert Hassink opent de bijeenkomst. Hij constateert dat het werken aan een toegankelijke samenleving nog altijd nodig is. Het meedoen van mensen met een beperking moet vanzelfsprekend worden. Hij spreekt de verwachting uit dat we als PvdA het VN –verdrag met beide handen beetpakken om een toegankelijke en inclusieve samenleving op de kaart te zetten. Dat moet niet alleen op landelijk niveau worden vormgegeven, maar ook op lokaal niveau worden neergezet.

Inleiding staatssecretaris Martin van Rijn

Staatssecretaris Martin van Rijn wil als PvdA bewindspersoon graag het verdrag ratificeren en goed invoeren. Enige jaren geleden was Jet Bussemaker er als toenmalig staatssecretaris al dichtbij, maar het Kabinet strandde en het raakte in de vertraging. Van Rijn richt zich op een ratificatie in deze Kabinetsperiode, liefst in dit kalenderjaar.

Een paar bestaande wetten zullen moeten worden aangepast, als het VN-verdrag van kracht wordt. Het gaat om de Kieswet en de wet gelijke behandeling chronisch zieken en gehandicapten..

Nederland is in vergelijking met andere landen laat met de ratificatie, maar we moeten de lat wel hoog leggen. De inclusieve samenleving is er voor iedereen. Wat je vandaag kunt realiseren, moet je niet tot morgen uitstellen.

Inleiding Otwin van Dijk, Kamerlid

Otwin van Dijk waardeert het dat de netwerkgroep Handicap en Beleid deze werkconferentie heeft georganiseerd. Het komt wat hem betreft precies op het juiste moment, nog vlak voor het zomerreces. Hij noemt uit ervaring twee voorbeelden over de toegankelijkheid van de samenleving.

Vlakbij het Kamergebouw is pas een nieuwe boekhandel geopend. Die boekhandel heeft een drempel van 20 cm, waardoor je er als gebruiker van een rolstoel niet in kunt. Dat zou van tevoren moeten worden getoetst.

Een ander positief voorbeeld is het scheepvaartmuseum in Sneek. Dat is rolstoeltoegankelijk gemaakt. Dat heeft mede geleid tot een verhoging van het aantal bezoekers met maar liefst 50%.

Toegankelijkheid is dus niet alleen op principiële gronden van belang, maar zeker ook om economische redenen. Je kunt je omzet als culturele accommodatie of als restaurant verhogen als je goed toegankelijk bent. De mensen in een rolstoel die dan binnenkomen, komen immers vaak met vrienden of familie.

Ook mensen met een handicap zelf kunnen bijdragen tot de vanzelfsprekendheid van het gelijkwaardig burgerschap. Als je steeds in de klaagmodus schiet, kun je ook het stereotype voeden van de afhankelijke gehandicapte.

In de Verenigde Staten zie je veel voorbeelden van vanzelfsprekende toegankelijkheid, bijvoorbeeld bij winkelcentra, in het openbaar vervoer en bij restaurants. Al in het begin van de jaren negentig werd in Amerika de ‘Americans with disabilities’ wet aangenomen, de ‘ADA’. In Nederland zit het inclusieve denken niet altijd in onze genen. In de jaren zestig werd er bijvoorbeeld veel geld ingezameld voor de actie ‘Open het Dorp’, die leidde tot Het Dorp bij Arnhem. We willen meer toe naar denken vanuit gelijkwaardig burgerschap.

Presentatie door Dick Houtzager, lid College voor de Rechten van de Mens

Het College voor de Rechten van de Mens was vorige week bij een bijeenkomst in het Van Abbemuseum in Eindhoven. Daar werd gesproken over toegankelijke musea. Opvallend was dat het niet alleen ging over drempelloze ingangen en een aangepast toilet, maar juist over het toegankelijk maken van de kunstcollectie. Het Van Abbemuseum organiseert bijvoorbeeld middagen waarin bezoekers een kunstwerk kunnen aanraken, of waarin een kunstwerk wordt nagemaakt in driedimensionale vorm. Bezoekers kunnen het werk zo voelen en op hun eigen manier beleven. Een goed voorbeeld van ontwikkelingen die voor een inclusieve samenleving zorgen.

VN verdrag in de praktijk

Achtergrond van het verdrag is om vast te leggen dat personen met een handicap individuele autonomie en onafhankelijkheid moeten krijgen, met inbegrip van de vrijheid hun eigen keuzes te maken.

De overheid heeft volgens artikel 9 van het verdrag de plicht tot (citaat:) *passende maatregelen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en –systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor, of verleend worden aan het publiek.*

Passende maatregelen

‘Passende maatregelen’ in de tekst van het verdrag betekent: concreet te maken via wetgeving of beleidsmaatregelen.

Bij de voorstellen voor de implementatiewet VN-verdrag heeft het kabinet voorgesteld om de bestaande Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ) aan te passen. Die is in zijn basisvorm al 10 jaar van kracht, maar slechts op een beperkt aantal terreinen: arbeid, onderwijs, wonen en openbaar vervoer. De bescherming tegen discriminatie wordt gelijk aan die, welke geldt voor andere gronden, ras, geslacht, seksuele gerichtheid, godsdienst e.a. Dus: discriminatie op grond van handicap of chronische ziekte mag niet. Zoals ik laatst hoorde: personeel van een bar vroeg rond 10 uur een meisje in een rolstoel met haar vrienden te vertrekken, omdat de bar tot disco zou worden ingericht. Ze moest vertrekken, want ‘dan zou haar rolstoel in de weg staan’.

Het wetsvoorstel voorziet niet in een algemene plicht tot toegankelijkheid. Je kunt niet, met de nieuwe wet in de hand, van een sportclub vragen om voorzieningen voor aangepast sporten in te richten. Wel kun je bijvoorbeeld van een fitnesscentrum vragen om bij het gebruik van de faciliteiten, hulp en uitleg te krijgen. Dat wordt aangeduid als een doeltreffende aanpassing.

Belangrijk element van de wet is, dat het verbod om te discrimineren ook de plicht inhoudt om in een individueel geval ‘doeltreffende aanpassingen’ te verrichten. Als geen doeltreffende aanpassing wordt verricht, is er sprake van discriminatie.

Aan deze aanpassingen zijn wel regels verbonden: je moet er eerst om vragen, zodat de aanbieder van diensten weet welke aanpassingen hij moet treffen; de aanbieder moet daar zelf ook onderzoek naar doen. Ten slotte moeten de aanpassingen redelijk zijn, in de zin van niet onevenredig belastend voor de aanbieder.

Punt van aandacht zal straks het aanbieden van diensten en goederen via internet zijn: webwinkels en informatie die via websites beschikbaar wordt gesteld: denk aan informatie over openingstijden van winkels of musea. De vraag wordt hoe een webaanbieder een doeltreffende aanpassing in een individueel geval gaat treffen. Misschien telefonische informatie? Beter is het als alle aanbieders aan de internationale webrichtlijnen toegankelijkheid gaan voldoen.

Inmiddels is duidelijk dat ook gemeenten lang niet allemaal voldoen aan die toegankelijkheidseisen.

Rol College voor de Rechten van de Mens

De rol van het College is tweeledig: 1) oordelen over mogelijke discriminatie door aanbieders in individuele gevallen en 2) monitoren van het verdrag.

Ad 2) Monitoren is, kort gezegd, luisteren naar mensen met een beperking, onderwerpen aankaarten bij het rijk en gemeenten en jaarlijks rapporteren aan overheden en aan de samenleving. Ook zal het College rapporten sturen aan het comité van de VN in Geneve dat toezicht houdt op het verdrag. Dat gebeurt voor de eerste keer twee jaar na inwerkingtreding van het Verdrag, daarna iedere vier jaar.

Ook wil het College steun aanbieden aan gemeenten en anderen die het verdrag willen implementeren. We doen dat al mensenrechtenbreed via het zogenaamde BAAT-kader dat we aan gemeenten aanbieden.¹ Het College wil dat uitbreiden naar de rechten van mensen met een beperking.

Uit een peiling onder mensen met beperking heeft het College een aantal hoofdthema's gehaald die de komende tijd bijzondere aandacht vragen. Het gaat dan om toegankelijkheid in het algemeen, arbeid en onderwijs.

Discussie

Amber Bindels vindt de eigen regie, het zelf kunnen bepalen van je leven, erg belangrijk. Wat is je doel en wat wil je bereiken?

In de gemeente waar Theo Maas wethouder is, is in een school een lift geplaatst, zodat ook kinderen met een handicap naar dezelfde school kunnen als de andere kinderen uit hun buurt. Het gewoon meedoen wordt dan vanzelfsprekend. Je moet met het verdrag niet alleen de wethouders met zorg in hun portefeuille aanspreken, maar zeker ook de wethouders met bijvoorbeeld ruimtelijke ordening in hun portefeuille.

Wim van Minnen vindt dat we rond de ratificatie stampij moeten maken, bijvoorbeeld met spotjes op de tv, zodat het verdrag bij een breed publiek gaat leven.

Benny Elferink wil minder accent op zorg en meer op eigen regie/empowerment.

Marianne Poppenk noemt het belang van toegankelijke websites en toegankelijke digitale informatie. In het openbaar vervoer moet ook aandacht besteed worden aan de toegankelijkheid voor mensen met een zintuiglijke beperking. Een handicap voel je minder of niet als er goede aanpassingen zijn. Ook de bibliotheken moeten goed toegankelijk zijn. Je moet daar aan de voorkant mee beginnen, achteraf aanpassen is altijd duurder en ingewikkelder. Betrek de mensen erbij die er mee moeten werken.

Joke Smits is actief met sporten, bijvoorbeeld met roeien en wandelen. Bij de vierdaagse in Nijmegen zoekt ze elke dag een andere begeleider en heeft ze zelf de regie in handen. Je houdt dan ook rekening met de belastbaarheid van de mensen die willen begeleiden. Je wilt op voet van gelijkheid met anderen participeren in de samenleving. Dit is ook het uitgangspunt van het VN-verdrag.

Dick Houtzager onderschrijft de zorg over de toegankelijkheid van websites. Het college voor de rechten van de mens onderzoekt deze toegankelijkheid in samenwerking met de stichting Accessibility.

Voor dove mensen zoals Benny Elferink zijn filmpjes zonder ondertiteling niet toegankelijk.

Lieve Roets noemt ook de groep doofblinden. Hier kunnen we in Nederland leren van ervaringen die in Zweden zijn opgedaan.

Benny Elferink vindt dat we ook anders moeten gaan denken over het passend onderwijs, namelijk denken in termen van inclusief onderwijs; kinderen met een beperking moeten - met behoud met eigen identiteit- gewoon mee kunnen doen.

Ietje van Halem vindt het slecht dat er nog altijd gebouwen en treinen worden opgeleverd die niet toegankelijk zijn. Het recht om je te verplaatsen geldt voor iedereen.

Na de lunchpauze praten we verder over de inhoud en de strategie.

De steun voor het verdrag moet breed zijn en niet het imago hebben van ‘een ding’ van de zorgsector. Mensen met een beperking zijn hierbij belangrijke ambassadeurs. Ook de bewustwording van mensen die in de dienstverlening werkzaam zijn, verdient aandacht. Het gaat om respect voor de identiteit van mensen met een beperking en om het respect voor diversiteit. Toegankelijkheid zit in de infrastructuur, maar ook ‘tussen de oren’. In Engeland wordt er veel gedaan aan ‘awareness training’. In Nederland zijn er ook trainingen voor bijvoorbeeld NS medewerkers, waar mensen met een handicap actief aan meewerken. In Engeland gebruiken ze daarvoor een mooie uitdrukking: ‘nothing about us, without us’, ‘niet over ons maar met ons’.

Wim van Minnen benadrukt dat de ratificatie dringend nodig is, het is een belangrijk middel tot inclusie.

Afsluiting

Otwin van Dijk trekt een paar conclusies:

- Het verdrag komt binnenkort opnieuw aan de orde in de Tweede Kamer.
- Het verdrag biedt een normatief kader
- Bewustwording/ awareness is een belangrijk hulpmiddel, zowel voor een breed publiek als voor meer gerichte doelgroepen, zoals dienstverleners
- Toegankelijkheid is een speerpunt; het gaat om fysieke toegankelijkheid, maar ook informatie-toegankelijkheid, voor bijvoorbeeld mensen met een zintuiglijke beperking.
- Otwin heeft behoefte aan voeding vanuit de praktijk, hij nodigt ieder uit voorbeelden te geven. Hij heeft bondgenoten nodig.

Bert Hassink sluit de werkconferentie af met een dankwoord. De deelnemers ontvangen een verslag.

-

¹ <https://mensenrechten.nl/mensenrechten-voor-u/als-gemeente>

